

Opzet Plan van aanpak Geopark (Heuvelrug) Midden Nederland

November 2016, versie 04.1

Vorbereiding fase 1 periode 2016 / 2017

Inhoudsopgave

1. Inleiding voorgeschiedenis en afgrenzing Geopark
 2. Inventarisatie informatie
 3. Vorbereiding draagvlak, financiën en organisatie
 4. Vorbereiden voortschrijdend uitvoeringsplan: concreet voor 1 jaar met meerjarenperspectief
 5. Tijdschema, regie en uitvoering
1. **Inleiding voorgeschiedenis en afgrenzing geopark**

1.1 Inleiding

De Heuvelrug, van Gooimeer tot aan de Grebbeberg bij de Rijn is een stuwwal, ontstaan in de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden. Het gebied is zowel aardkundig als ecologisch en cultuurhistorisch van internationale betekenis. Een kwalificatie als Geopark ligt dan ook voor de hand. Het is het meest complete, allesomvattende concept voor een gebied.

De kwalificatie geldt zowel voor de geologische ontstaansgeschiedenis als voor de natuur en de cultuurhistorie van later datum. Als al deze elementen in het gebied internationaal bijzonder zijn, kan de Unesco het kwalificeren als Geopark. Dat biedt de mogelijkheid de waarden van het gebied in samenhang te versterken. Bovendien vergroot het de bekendheid ervan, ook internationaal.

In principe bestrijkt het Geopark hetzelfde gebied als het toekomstige Nationaal Park Heuvelrug. Dat gaat dan om de hele Heuvelrug, van Gooimeer tot aan de Grebbeberg aan de Rijn, inclusief de natte randgebieden en externe enclaves, zo'n 40.000 ha. Het aanwezige reliëf van de stuwwal zorgt voor een bijzondere waterhuishouding. Het gaat om droge hoge gebieden en natte randgebieden met kwelwater, bronnen, sprengen en plassen. Dat levert een grote verscheidenheid op aan bijpassende flora en fauna. Op de Heuvelrug zijn nog restanten van engdorpen en tientallen grafheuvels te vinden. Verspreid over met name de flanken van de Heuvelrug liggen een paar honderd kastelen, historische buitenplaatsen en vestingwerken.

Het initiatief om te komen tot een Geopark voor de hele Heuvelrug komt van bewonersgroepen die samenwerken in Stichting Beter Zeist. Voor het noordelijk deel van de Heuvelrug en natte gebieden, Gooi- en Vechtstreek, bestaat er al een initiatief: Geopark Gooi- en Vechtstreek i.o. Het is de bedoeling op termijn beide initiatieven te verbinden. Dan kan ook de kwalificatie geopark worden gekoppeld aan het toekomstige Nationaal Park Heuvelrug.

1.2 Samenvatting voorgeschiedenis en onderbouwing keuze voor geopark Wordt in 2016 geschreven

Nationaal met perspectief internationaal (Unesco kwalificatie)

Bronnen o.a.:

- Beleidslijn beoordeling kansrijkheid Unesco Global Geopark initiatieven, sept. 2015
- Geoparken in Nederland. Een QuickScan van beleidsmatige mogelijkheden en beperkingen; Alterra 2014
- Geopark Heuvelrug Midden Nederland, Verkennend vooronderzoek; Stichting Beter Zeist, juli 2015
- Utrechtse Heuvelrug Nieuwe stijl, quick scan naar mogelijkheden voor status of label; Land.id, december 2015

1.3 Afgrenzing en argumentatie: wordt in 2016 geschreven

- Heel de heuvelrug met natte randgebieden in aansluiting op nationaal park (met indien van belang hier en daar externe enclaves)
- Globaal kansen aangeven t.o.v. criteria Unesco

2. Inventarisatie informatie: taken

2.0 Algemeen

- Inventarisatie wat er al is: bronnen en toegankelijkheid
- Wat is wenselijk en technisch mogelijk
- Haalbaarheid en prioritering
- Planning

2.1 Voorbereiding inhoudelijke thema's primaire criteria

Aantonen en beschrijven van:

- (Inter)nationale onderscheidenheid t.o.v. andere andere gebieden:
 - Samenhang van gebiedskwaliteiten;

 - Lokale, regionale en landelijke bescherming via wet- of regelgeving t.a.v. geowaarden, waarden van cultuurhistorie, natuur en landschap
- Uitvoering: enkele deskundigen laten bijdragen die zicht hebben op punten a/b en c.

2.2 Inventarisatie waardevolle geosites

Uitvoering: wetenschappelijke commissie met gebruikmaking van waarderingssysteem Stichting Raap (Transect- archeologisch onderzoek)

2.3 Inventarisatie andere waarden

Onderwerpen:

- Natuur en landschap
- Cultuurhistorie, (gebruiksgeschiedenis, archeologie, bebouwing, architectuur)
- Recreatie (dagrecreatie en verblijfsrecreatie)

Uitvoering: Deskundigen hiervoor uitnodigen

2.4 Educatie en mogelijkheden voor onderzoek

Uitvoering; deskundigen uitnodigen over:

- inventarisatie huidige, gewenste en haalbare educatie en onderwijs
- Inventarisatie verricht, gewenst en haalbaar onderzoek

2.5 Duurzame regionale ontwikkeling op sociaal, economisch en ecologisch terrein

Uitvoering: deskundigen uitnodigen voor bijdragen

- (geo)toerisme: bestaand, gewenst en haalbaar zonder waarden aan te tasten!
- Behoud, duurzaam gebruik en beheer: voorwaarden daarvoor

3. Voorbereiding draagvlak, informatie, financiën en organisatie

3.1 Draagvlak

Taken:

- Draagvlak bereiken bij maatschappelijke organisaties op de thema's, bedrijven en overheden
- Betrekken en deelnemen bevolking: zie ook deelthema's educatie en recreatie

Uitvoering:

- Stagiair/onderzoeker laten inventariseren hoe dit gebeurt bij andere (geo)parken in binnen- en buitenland;
- Op basis daarvan een concept deelplan maken
- Dat bespreken met adviseurs vanuit samenleving
- Vervolgens in grotere bijeenkomst ondersteuning vragen van organisaties, bedrijven en overheden.

3,2 Voorlichting en communicatie

Taken:

- Ontwikkelen site, nieuwsbrief, persberichten: zie voor inhoud de thema's
- Informatie opslaan (drop box of e.d.) en toegankelijk maken

Uitvoering:

- Enkele vrijwilligers met inhoudelijke en technische kennis

3.3 Financiën

Taak:

- inventarisatie van de verwachte inkomsten en uitgaven voor de korte, middellange en lange termijn

Uitvoering:

- Per thema deze laten schatten, de haalbaarheid aangeven en de effecten op de uitvoering aangeven.
- Dat per thema in overleg met deskundigen concretiseren.

Vorbereidingsbudget nodig voor periode oktober 2016 – oktober 2017 voor tegemoetkoming directe kosten van uit te voeren taken en op te leveren inventarisaties

3.4 Organisatie en administratie voor de voorbereiding van het initiatief

Vorbereidingsgroep: voorlopig bestaande groep van Provincie, UL, UU, Beter Zeist

Ondersteuning: Stichting Beter Zeist: Marc Hofstra, Egbert Visscher e.a.

Platformbijeenkomst na bijeenkomst voorjaar of herfst 2017 over globaal uitvoeringsplan en maatschappelijk draagvlak

4. Vorbereiden voortschrijdend uitvoeringsplan

4.1 Opstellen uitvoeringsplan met financiële onderbouwing inclusief marketing

Uitvoering: op basis resultaten werkzaamheden onder 2 en 3

5. Tijdschema, regie en uitvoering

5.1 Tijdschema

Uitvoering punten 2 en 3: herfst en winter 2016/2017

Voorjaar: onderlinge afstemming en haalbaar uitvoeringsplan

Voorjaar 2017: bijeenkomst met inhoudsdeskundigen

Najaar 2017: bijeenkomst met beleidsmakers over uitvoeringsplan en draagvlak

5.2 Regie en uitvoering

Regie: voorbereidingsgroep met ondersteuning Stichting Beter Zeist

Uitvoering: Medewerkers vanuit de deelnemende daartoe uitgenodigde organisaties, stagiairs e.d. en deskundigen op persoonlijke titel